

Sygn. I C 380/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Janusz Blicharski
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2017 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w L.

przeciwko R. K. (1)

o zapłatę

1. oddała powództwo;

2. zasądza od powoda syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w L. na rzecz pozwanego 8.400 złotych tytułem kosztów procesu, w tym 7.200 zł kosztów zastępstwa prawnego;

3. nakazuje ściągnąć od powoda syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w L. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Słupsku kwotę 822,09 złotych tytułem zwrotu części wydatków.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 380/15

UZASADNIENIE

Powód – Syndyk Masy Upadłości (...) Spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w L., wniósł w postępowaniu upominawczym o zasądzenie od pozwanego R. K. (1) kwoty 149.698,52 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 września 2015 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego żądania strona powodowa wskazała, iż pozwany zawarł z (...) Spółką z o.o. z siedzibą w L. dwie umowy pożyczki na łączną kwotę 183.100,00 zł., z terminem spłat określonym **do dnia 31 grudnia 2014 roku.**

Spółka (...) w okresie od dnia 29 listopada 2013 roku do dnia 31 sierpnia 2014 roku dokonała na rzecz pozwanego zwrotu pożyczki w łącznej kwocie 149.698,52 zł (wraz z odsetkami). Postanowieniem z dnia 7 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy w Słupsku na wniosek Spółki zgłoszony w dniu 25 sierpnia 2014 roku, ogłosił (...) Spółki z o.o. Strona powodowa, powołując się następnie na treść art. 127 ust. 3 prawa upadłościowego i naprawczego, wskazywała, iż zwrot powyższej kwoty jest bezskuteczny względem masy upadłości. Spółka bowiem w terminie dwóch miesięcy przed dniem

złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości dokonała zapłaty długu niewymagalnego. Podnosiła też, iż wezwała R. K. (1) do dobrowolnej zapłaty powyższej kwoty, jednak do dnia wniesienia pozwu przedmiotowa należność nie została zapłacona.

Nakazem zapłaty z dnia 5 listopada 2015 roku w sprawie (...) Sąd Okręgowy w Słupsku orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty - pozwany R. K. (1), zaskarżając nakaz w całości wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając sprzeciw pozwany podniósł zarzut wymagalności pożyczek w związku z nieważnością tych umów od chwili ich zawarcia ze względu na sprzeczną z prawem reprezentację (...) Spółki z o.o. z siedzibą w L. względem drugiej strony umowy jaką był członek zarządu tej spółki. Niezależnie od powyższego, pozwany, zarzucił, iż w datach otrzymania zapłaty nie wiedział o istnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości.

W toku procesu strony zmodyfikowały swoje żądanie w zakresie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, wnosząc o przyznanie ich w wysokości trzykrotności stawki minimalnej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 18 stycznia 2013 roku pomiędzy pozwanym R. K. (1) a (...) Spółką z o.o. z siedzibą w L., reprezentowaną przez R. K. (1), P. P. i A. P., została zawarta umowa, na mocy której R. K. (1) udzielił Spółce pożyczki pieniężnej w kwocie 150.000,00 zł z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności Spółki. W umowie ustalono, że pożyczka udzielona zostanie w okresie od 18 stycznia 2013 roku do 31 lipca 2014 roku, natomiast jej zwrot nastąpi do dnia 31 grudnia 2014 roku.

Dowód: umowa pożyczki z dnia 18 stycznia 2013 roku k. 16-17, zeznania świadka B. G. k. 137v.-138, zeznania świadka W. D. k. 148v.-149, zeznania świadka M. D. k. 149-150

W dacie zawarcia umowy R. K. (1) i P. P. byli członkami zarządu spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L., a A. P. był jej prokurentem samoistnym.

Dowód: odpis pełny z KRS k. 112-117, oświadczenie o ustanowieniu prokury z dnia 30 marca 2011 roku k. 118.

W dniu 25 sierpnia 2014 roku został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L..

W uzasadnieniu wniosku wskazano dwa wymagalne zobowiązania spółki:

- względem spółki (...) wymagalne na 20 sierpnia 2017 r. na kwotę blisko 10.000.000 zł

- względem (...) U. S. wymagalne na 25 sierpnia 2014 r. na kwotę 402.513 zł

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2014 roku Sąd Rejonowy w Słupsku, w sprawie o sygn. (...) ogłosił upadłość spółki obejmującą likwidację jej majątku.

Dowód: wniosek k. 38-46, postanowienie Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 7 listopada 2014 roku, sygn. (...) k. 47, zeznania świadka B. G. k. 137v.-138, wypowiedzenie umów przez (...) k.163- 173 i

Pożyczka jak i jej spłata dokonywane były w transzach na przestrzeni kilkunastu miesięcy. W okresie od 25 czerwca 2014 roku do 7 listopada 2014 roku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L. zwróciła pozwanemu łącznie kwotę 78.846,53 zł tytułem udzielonej pożyczki, w tym: 400 zł w dniu 8 lipca 2014 roku, 13.000 zł w dniu 9 lipca 2014 roku, 100 zł w dniu 22 lipca 2014 roku, 44.751,84 zł w dniu 22 lipca 2014 roku, 20.594,69 zł w dniu 31 sierpnia 2014 roku.

Dowód: wyciąg z Banku (...) k. 20-35, dowód wypłaty zwrotu pożyczki k. 36-37, zeznania świadka B. G. k. 137v.-138, zeznania świadka W. D. k. 148v.-149, zeznania świadka M. D. k. 149-150

W dniu 11 września 2014 roku pomiędzy pozwanym R. K. (1) a (...) Spółką z o.o. z siedzibą w L., reprezentowaną przez R. K. (1), L. B. i M. D. została zawarta umowa pożyczki na mocy której R. K. (1) udzielił spółce pożyczki pieniężnej w kwocie 33.100,00 zł z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności Spółki. W umowie ustalono, że pożyczka udzielona zostanie w okresie od 11 września 2014 roku do 30 listopada 2014 roku, natomiast jej zwrot nastąpi w terminie **do dnia 31 grudnia 2014 roku.**

Dowód: umowa pożyczki z dnia 11 września 2014 roku k. 18-19, zeznania świadka B. G. k. 137v.-138, zeznania świadka W. D. k. 148v.-149, zeznania świadka M. D. k. 149-150

W dacie zawarcia umowy R. K. (1) i L. B. byli członkami zarządu spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L., a M. D. jej prokurentem samoistnym.

Dowód: odpis pełny z KRS k. 112-117, oświadczenie o ustanowieniu prokury z dnia 6 czerwca 2014 roku k. 122, protokół z posiedzenia Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki (...) Spółka z o.o. z siedzibą w L. w dniu 6 czerwca 2014 roku wraz z Uchwałą nr 1 z dnia 6 czerwca 2014 roku k. 119-120, zeznania świadka L. B. k. 138.

Pismem z dnia 2 września 2015 roku powód, powołując się na przepis art. 127 ust.3 prawa upadłościowego i naprawczego wezwał pozwanego do zwrotu kwoty 33.100,00 zł wynikającej z umowy pożyczki z dnia 11 września 2014 roku i kwoty 150.000,00 zł wynikającej z umowy pożyczki z dnia 18 stycznia 2013 roku, w terminie 7 dni od daty doręczenia wezwania. Wezwanie to strona pozwana odebrała w dniu 7 września 2015 roku.

Dowód: pismo z dnia 2 września 2015 roku k. 51, potwierdzenie odbioru k. 52-53

Biegła z dziedziny finansów i rachunkowości oceniła, iż ryzyko odebrania dotacji udzielonej spółce (...) w kwocie ponad 16 mln zł po wydaniu nieprawomocnej decyzji Prezesa (...) z 5 lipca 2013 r. stwierdzającej nieważność decyzji przyznającej dotację powiększało pasywa spółki do kwoty uzasadniającej zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości, jednak bez uwzględnienia ryzyka zwrotu dotacji, przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości zaistniały **dopiero w sierpniu 2014 r. po wypowiedzeniu umów pożyczek przez (...).**

Dowód: opinia biegłej J. N. k.227-234, 292-293 oraz wyjaśnienia na rozprawie w dniu 18 stycznia 2017 r. k.307 wraz z nagraniem od 00:03:11 do 00:20:19

Sąd zważył:

Strona pozwana żądanie zapłaty kwoty 149.698,52 zł wraz z należnościami ubocznymi wywodziła z treści art. 127 ust. 3 w zw. z art. 134 ustawy z dnia 28 lutego 2003 roku prawo upadłościowe i naprawczego, dalej p.u.i.n./ Dz.U. 2012 r., poz. 1112/.

Zgodnie z tym przepisem, czytany w powiązaniu z art. 127 ust. 1 ustawy, bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są zabezpieczenie i zapłata długu niewymagalnego, dokonane przez upadłego w terminie dwóch miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Tym samym zgodnie z art. 134 ustaw, to co w wyniku tych czynności wyszło z majątku upadłego, podlega przekazaniu do masy upadłości. Jednakże stosownie do treści art. 127 ust. 3 zd.2, ten kto otrzymał zapłatę lub zabezpieczenie może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania tych czynności za skuteczne, jeżeli w czasie ich dokonania nie wiedział o istnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości.

W niniejszej sprawie rozstrzygnięcia wymagało więc, czy miała miejsce, tak jak to twierdziła strona powodowa, zapłata przez N. (...) Sp. z o.o z siedzibą w L. **długu niewymagalnego**, dalej, czy zapłata ta nastąpiła w terminie określonym w art. 127 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy tj. w terminie dwóch miesięcy przed dniem zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Dopiero w przypadku pozytywnego przesądzenia powyższego należałoby - wobec zarzutu strony pozwanej -

z badać czy w dacie otrzymania zapłaty nie wiedziała ona o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, co niweczyłoby zarzut powoda o bezskuteczności tej czynności, a tym samym czyniło żądanie zapłaty niezasadnym.

Nie budzi wątpliwości, iż zapłata długu niewymagalnego ma miejsce wtedy, gdy wynikający z ustawy lub z umowy termin płatności jeszcze nie nastąpił, a dług zostaje zapłacony. Dochodzona w niniejszym postępowaniu kwota 149.698,52 zł miała stanowić część długu spłaconego pozwanemu R. K. (1) przez (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L., a wynikającego z zawartych między nimi dwóch umów pożyczek z terminem spłaty określonym do dnia 31 grudnia 2014 roku. Skoro więc zapłata tego długu nastąpiła przed terminem oznaczonym w umowach tj. przed dniem 31 grudnia 2014 roku, to należałoby podzielić stanowisko strony powodowej, iż była to zapłata długu niewymagalnego.

Na gruncie niniejszej sprawy koniecznym jednak było zbadanie czy przedmiotowe umowy pożyczki są nieważne z uwagi na brak odpowiedniej reprezentacji Spółki przy ich zawieraniu, jak to wywodziła strona pozwana. Okoliczność ta ma dla rozstrzygnięcia sprawy o tyle decydujące znaczenie, że **skutkiem stwierdzenia, nieważności tych umów byłaby wymagalność** wynikających z nich należności.

Wątpliwości odnośnie ważności umów pożyczek związane były z faktem, iż stronami tych umów byli Spółka reprezentowana przez członków zarządu i prokurenta oraz R. K. (2) pełniący funkcję członka zarządu tej spółki. Sposób reprezentacji spółki w takiej sytuacji reguluje art. 210 § 1 k.s.h., stosownie do treści którego w umowie między spółką a członkiem zarządu, spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników.

Przepis ten ma zastosowanie do wszelkich umów zawieranych przez spółkę z członkami zarządu. Nietrafne jest więc stanowisko strony powodowej, że artykuł 210 § 1 k.s.h. dotyczy tylko umów między spółką a członkiem zarządu, związanych ze sprawowaną funkcją zarządu, a nie umów zawieranych przez spółkę z członkiem zarządu działającym jako osoba fizyczna, a więc poza pełnioną przez niego funkcją. Pogląd ten, jakkolwiek oparty na stanowisku wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 marca 1999 roku ((...)), jest odosobniony i spotkał się z krytyką doktryny.

W rozpoznawanej sprawie w Spółce (...) nie powołano rady nadzorczej i nie ulega wątpliwości, że zgromadzenie wspólników nie podjęło formalnej uchwały o powołaniu specjalnego pełnomocnika do zawierania umów z członkiem zarządu spółki. Skutkiem niezastosowania się do zasad określonych w art. 210 § 1 ksh jest zaś, jak już wspomniano, bezwzględna nieważność umów pożyczek na podstawie art. 58 § 1 k.c. (vide wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2009 roku, (...) oraz z dnia 9 stycznia 2010 roku, (...)), czego konsekwencją jest z kolei wcześniejsza wymagalność długu. W tej sytuacji nie znajdzie zastosowania przepis art. 127 ust. 3 prawa upadłościowego i naprawczego, albowiem (...) Sp. z o.o. z siedzibą w L. nie dokonała w okresie ochronnym spłaty długu niewymagalnego.

Bezpodstawne są przy tym twierdzenia strony powodowej, że reprezentacja Spółki przy podpisywaniu przedmiotowych umów pożyczki była właściwa, jako że umowy te zostały podpisane także przez prokurentów samoistnych. Sąd podziela bowiem stanowisko strony pozwanej, że prokurent samoistny nie jest pełnomocnikiem o który mowa a art. 210 § 1 ksh, tj. powołanym uchwałą zgromadzenia do reprezentacji spółki w umowie zawieranej z członkiem zarządu.

Ponieważ w sprawie nie została spełniona przesłanka polegająca na spłacie w okresie ochronnym długu niewymagalnego, nie zachodzi - w ocenie Sądu - potrzeba dokonywania szczegółowej oceny podniesionego przez pozwanego zarzutu uznania tej czynności za skuteczną z uwagi na niewiedzę R. K. (1) o istnieniu podstaw do ogłoszenia upadłości Spółki.

W tym miejscu dodać należy, że podstawy uwzględnienia powództwa nie mógł stanowić art. 5 k.c., albowiem zasady współzycia społecznego nie mogą stanowić samodzielnej podstawy powództwa.

Biorąc powyższe pod uwagę powództwo należało oddalić, o czym orzeczono jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż nawet gdyby uznać inaczej, tj. że Spółka dokonała zapłaty długu niewymagalnego, to żądanie strony powodowej nie mogłoby zostać uwzględnione w kwocie wskazanej w pozwie. Z treści art. 127 ust. 2 p.u.i.n. wynika bowiem, że zapłata długu niewymagalnego winna być dokonana w terminie dwóch miesięcy przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości. Wyjaśnić przy tym należy, iż chodzi tu o ciąg czasu, rozpoczynający się w określonym dniu. Dalej, wyprzedzając niejako rozważania i odnosząc się do wątpliwości strony pozwanej, podnieść należy, że skoro Spółce nie wolno było dokonać zapłaty w okresie przypadającym na dwa miesiące przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, to tym bardziej, nie wolno było jej dokonać tej zapłaty w czasie przypadającym po tym dniu, a przed ogłoszeniem upadłości obejmującej likwidację majątku spółki. Dopiero bowiem z tą datą upadły traci prawo zarządu swoim majątkiem i z tym dniem czynności upadłego w stosunku do masy upadłości są nieważne (art. 77 ust. 1 ustawy p.u.i.n.).

Tak więc w rozpoznawanej sprawie okres ochronny, o jakim mowa w art. 127 ust. 3 rozpoczął się dwa miesiące przed ogłoszenie upadłości, czyli w dniu 25 czerwca 2014 roku a zakończył w dniu 7 listopada 2014 roku, czyli w dniu ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku Spółki. Strona powodowa objęła tymczasem żądaniem także spłaty dokonane przed dniem 25 czerwca 2014 roku. Z przedłożonej przez stronę powodową dokumentacji w postaci wyciągów bankowych i dowodu wypłaty z dnia 5 sierpnia 2014 roku wynika, że w terminie określonym przez art. 127 ust. 3 ustawy zapłacona została jedynie kwota 78.846,53 zł.

Nie można też pomijać, że pozwany R. K. (1) zaprzeczył, aby w chwili zwrotu mu przez Spółkę należności wynikających z umowy pożyczki, wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powód w toku postępowania okoliczności tej nie udowodnił co nie pozwala na automatyczne uznanie, że zapłata kwoty 78.846,53 zł była bezskuteczna w stosunku do masy upadłości.

Istotna jest też - w hipotetycznych rozważaniach o istnieniu podstaw do zgłoszenia upadłości - opinia biegłej z dziedziny rachunkowości która kategorycznie stwierdziła, że tylko potraktowanie nieprawomocnej decyzji Prezesa (...) z 5 lipca 2013 r. o zwrocie przez spółkę dotacji przyznanej decyzją numer (...) w kwocie 16.558.500 zł, jako pasywa spółki dawało podstawę do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości już w roku 2013. W przeciwnym razie - jak to wyraźnie stwierdziła biegła J. N. na rozprawie w dniu 18 stycznia 2017 r. i co należy w pełni zaakceptować - ***rzeczywista podstawa ogłoszenia upadłości powstała dopiero w sierpniu 2014 r. po wypowiedzeniu umów pożyczek udzielonych spółce (...) przez finansującą spółkę (...) w S..***

Rozważania powyższe mają jednak charakter czysto hipotetyczny w związku z przyjęciem nieważności umów pożyczek udzielonych spółce (...) przez pozwanego i konsekwencji tej nieważności dla wymagalności pożyczek.

Konsekwencją oddalenia powództwa było orzeczenie o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Na koszty procesu pozwanego w łącznej kwocie 8.400 zł złożyły się wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w osobie adwokata w wysokości 7.200 zł i uiszczona zaliczka na czynności biegłego w wysokości 1.200 zł. Sąd nie podzielił stanowiska pełnomocników, iż nakład pracy jaki włożyli w sprawie uzasadnia przyznanie im wynagrodzenia według trzykrotności stawki podstawowej czyli 7.200 zł.

Na oryginale właściwy podpis